

Nr. 11 • Januar 2007

WTO og EU

Fokus på verdenshandlen

WTO handler også om regler for beskyttelse af ophavsrettigheder

»Der er i dag indgået en handelsaftale i WTO«. Sådant en sætning kan man ofte læse i avisen eller høre i radio eller TV. Men hvad er WTO egentlig, og hvilke opgaver har organisationen? Og ikke mindst, hvad har WTO med EU at gøre?

Lidt historie

Verdenshandelsorganisationen WTO (World Trade Organisation) er stadig ung med sin oprettelse i 1995. WTO blev oprettet som efterfølger til GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) som resultat af de handelspoli-

tiske forhandlinger i den såkaldte Uruguay-runde (1986-94).

Mens Gatt kun var en international aftale om told og handel, er WTO en mellemstatslig og global organisation. Med 149 medlemslande og en række ansøgerlande dækker WTO langt størstedelen af verdenshandlen og en væsentlig del af verdens store handelsnationer. Kina og Taiwan blev optaget i 2001, og Rusland forhandler med WTO om et eventuelt medlemskab. Saudi Arabien, der blev medlem i december 2005, udgør den senest tilkomne nation.

WTO dækker også mere end told og handel, eksempelvis også tjenesteydelser (GATS) og intellektuelle rettigheder (TRIPs) (se Faktaboks på modsatte side). Organisationens primære opgave er at lave globale aftaler og regler for den internationale handel samt overvåge, at de overholdes.

WTO's opbygning

WTO's overordnede formål er meget lig GATTs, nemlig at:

- Hæve levestandarden og realindkomsten
- Sikre fuld beskæftigelse
- Udvide verdenshandelen
- Arbejde for fuld udnyttelse af verdens ressourcer

Til det sidstnævnte mål har WTO dog tilføjet, at det ikke må ske på bekostning af en bæredygtig udvikling. WTO har herudover udvidet sine mål, så øget handel som nævnt ikke blot skal ske med varer, men også tjenesteydelser, samt at der skal tages hensyn til at bistå udviklingslandene med at få større del i den voksende internationale handel.

WTO styres af en ministerkonference, der er sammensat af repræsentanter fra samtlige lande, der har skrevet under på at være med i WTO. Minister-

Hvad er GATT?

Den oprindelige GATT-aftale blev til i de tidlige efterkrigsår, men den er siden blevet ændret. GATT omhandler eksempelvis handel med landbrugsvarer og tekstiler og er i dag en grundliggende del af WTO's aftalesæt.

konferencen har det overordnede ansvar for WTO og har bemyndigelse til at træffe afgørelser vedrørende handelsaftalerne. Ministerkonferencer afholdes normalt hvert andet år og i de mellemliggende perioder varetager Det Almindelige Råd, som også består af repræsentanter fra landene, WTO-funktionerne. Herudover findes tre særlige råd og en række komitéer.

Beslutninger i forbindelse med ændringen af WTO's regelsæt kan træffes af flertallet, men det sker uhyre sjældent. For det meste bliver alle enige.

I øvrigt skal alle WTO-aftaler godkendes – eller ratificeres, som det korrekt hedder – i de enkelte medlemslande.

Fakta om WTO

Hovedsæde:	Genève, Schweiz
Budget:	Cirka 802,5 mio. kr. i 2005
Sekretariat:	630 personer
Generaldirektør:	Pascal Lamy, sidder i en periode på fire år (2005-2009)

Konfliktløsning

Hvis et WTO-land mener, at et andet WTO-land har overtrådt en handelsaftale, giver WTO mulighed for at få afklaret uenigheden i det såkaldte tvistbilæggesorgan. Tvistbilæggesorganet er en meget vigtig del af WTO, fordi det skaber sikkerhed og pålidelighed i de juridiske aftaler, som landene har indgået i WTO. Legitimiteten ligger i, at landene selv har været med til at lave reglerne.

EU's rolle i WTO

EU spiller som en af verdens største handelspartnere og et af verdens vigtigste handelsområder en aktiv rolle i WTO's arbejde. Når EU forhandler i WTO, sker det på baggrund af EU-landenes fælles handelspolitik. EU har som udgangspunkt enekompe-

tence inden for den fælles handelspolitik. Undtaget er dog nogle få politisk følsomme områder såsom handel med kulturelle og audiovisuelle tjenesteydelser, hvor man har fastholdt delt kompetence mellem EU og medlemslandene. Det betyder, at det er Europa-Kommissionen – under ledelse af handelskommissær Peter Mandelson fra Storbritannien – som forhandler på vegne af EU-landene. Kommissionen skal dog holde sig inden for rammerne af de retningslinier (det mandat), som Rådet har udstukket, og medlemslandene kan inddrages i alle faser af forhandlingerne. EU taler derfor med én stemme i WTO, selvom hvert enkelt EU-land er medlem af organisationen.

EU ønsker ny dagsorden

Generelt er EU fortalere for en ny dagsorden for WTO, der favner bredere end de traditionelle handelspolitiske emner. Et af de store problemer i forbindelse med inddragelsen af nye emner er, at mange af de øvrige WTO-medlemmer mener, at især EU er nødt til at komme med indrømmelser på landbrugsområdet i form af nedsættelse af støtten og udvidet adgang for landbrugsvarer fra lande uden for EU, før der kan blive tale om inddragelse af nye emner, eksempelvis miljø og arbejdstagerrettigheder.

Inddragelse af miljø i handelsspørgsmål kunne være krav om miljøhensyn som en del af en handelsaftale. På samme måde med spørgsmålet om arbejdstagerrettigheder, hvor EU kæmper imod for eksempel børnearbejde.

WTO's 6. ministerkonference blev afholdt i Hongkong i december 2005, og den udgør en del af den såkaldte Doha-forhandlingsrunde. Doha-runden, der blev påbegyndt i 2001, skulle være afsluttet i 2004, hvilket ikke lykkedes. Uenighederne mellem WTO-landene var for store på ministerkonferencen i Cancun i 2003, og forhandlingerne

GATS og TRIPS

GATS: Handel med tjenesteydelser, eksempelvis ingeniørrådgivning og forsikrings- og bankvirksomhed.

TRIPS: Intellectuelle rettigheder, hvilket konkret betyder regler for beskyttelse af ophavsret, patenter, varemærker og industrielt design. Det kan eksempelvis være retten til en cd-indspilning eller design af et computerprogram.

måtte afsluttes uden resultat. I Genève i 2004 lykkedes det dog WTO landene at genoplive Doha-runden, og også i Hong Kong blev der opnået et resultat, der holder forhandlingsrunden på sporet.

Folketingets rolle

Eftersom EU har en fælles handelspolitik, der administreres af Kommissionen, er Europaudvalget det udvalg i Folketinget, der kontrollerer regeringens politik i WTO. I 1997 indgik Europaudvalget en aftale med regeringen om, at regeringen skal forelægge WTO-sagerne for Europaudvalget efter samme kriterier som EU-sager. Regeringen redegør hvert halve år for væsentlige sager i WTO, herunder WTOs Komiteer, i Europaudvalget. Ud over denne halvårslige redegørelse orienterer regeringen løbende Europaudvalget om arbejdet i WTO, såfremt der her lægges op til væsentlige beslutninger af politisk karakter.

Desuden kan medlemmer af Folketingets relevante udvalg deltage i ministerkonferencer via den danske regerings delegation.

Links:

www.wto.org
www.um.dk/udenrigspolitik/handelspolitik
www.ms.dk/kampagner/wto/